

**TÍNH CHẤT CỦA CACBON, SILIC
VÀ HỢP CHẤT CỦA CHÚNG**

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Kiến thức

Củng cố :

- Tính chất cơ bản của cacbon và silic.
- Tính chất các hợp chất CO, CO₂, H₂CO₃, muối cacbonat, axit silixic và muối silicat.

2. Kỹ năng

- Vận dụng lí thuyết để giải thích các tính chất của đơn chất và các hợp chất của cacbon và silic.
- Rèn luyện kỹ năng giải bài tập.

II – GỢI Ý TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

I – KIẾN THỨC CẦN NẮM VỮNG

Hoạt động 1 (trọng tâm)

Dùng phương pháp đối chiếu, so sánh.

HS dùng phiếu học tập để hệ thống hoá lí thuyết.

Có thể thiết kế mẫu phiếu học tập như sau :

(GV chuẩn bị phiếu học tập trống để HS điền dần kiến thức theo sự dẫn dắt của GV).

	Carbon	Silic
Đơn chất • Dạng thù hình • Tính chất hoá học.	<ul style="list-style-type: none"> - Kim cương - Than chì - Fulleren - Tính khử $C + O_2 \xrightarrow{t^o} CO_2$ $C + 2CuO \xrightarrow{t^o} 2Cu + CO_2$ <ul style="list-style-type: none"> - Tính oxi hoá. $C + 2H_2 \xrightarrow{t^o} CH_4$ $3C + 4Al \xrightarrow{t^o} Al_4C_3$	<ul style="list-style-type: none"> - Tinh thể - Vô định hình - Tính khử $Si + O_2 \xrightarrow{t^o} SiO_2$ <ul style="list-style-type: none"> - Tính oxi hoá. $Si + 2Mg \xrightarrow{t^o} Mg_2Si$
Oxit	<p>CO :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Là oxit trung tính. - Là chất khử mạnh. $4CO + Fe_3O_4 \xrightarrow{t^o} 3Fe + 4CO_2$ <p>CO₂ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Là oxit axit : $CO_2 + H_2O \longrightarrow H_2CO_3$ $CO_2 + 2NaOH \xrightarrow{t^o} Na_2CO_3 + H_2O$ <ul style="list-style-type: none"> - Là chất oxi hoá : $CO_2 + 2Mg \xrightarrow{t^o} C + 2MgO$	<p>SiO₂ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Là oxit axit : $SiO_2 + 2NaOH_{(d)} \xrightarrow{t^o} Na_2SiO_3 + H_2O$ <ul style="list-style-type: none"> - Là chất oxi hoá. - Tính chất đặc biệt : $SiO_2 + 4HF \rightarrow SiF_4 + 2H_2O$
Axit	<p>H₂CO₃ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Axit yếu 2 nấc : $H_2CO_3 \rightleftharpoons H^+ + HCO_3^-$ $HCO_3^- \rightleftharpoons H^+ + CO_3^{2-}$ <ul style="list-style-type: none"> - Kém bền : $H_2CO_3 \rightarrow H_2O + CO_2$	<p>H₂SiO₃ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Axit rất yếu : $Na_2SiO_3 + CO_2 + H_2O \rightarrow H_2SiO_3 + Na_2CO_3$ <ul style="list-style-type: none"> - Rất ít tan trong nước.
Muối	<p>Carbonat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Carbonat trung hoà : + Chỉ có carbonat kim loại kiềm, amoni tan được. + Các carbonat khác ít tan, bị nhiệt phân : $CaCO_3 \xrightarrow{t^o} CaO + CO_2$ <ul style="list-style-type: none"> - Carbonat axit : dễ tan, dễ bị nhiệt phân. $Ca(HCO_3)_2 \xrightarrow{t^o} CaCO_3 + CO_2 + H_2O$	<p>Silicat :</p> <p>Silicat kim loại kiềm dễ tan.</p>

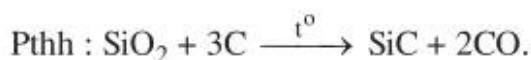
Hoạt động 2 (trọng tâm)

II – BÀI TẬP

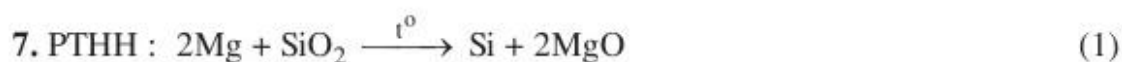
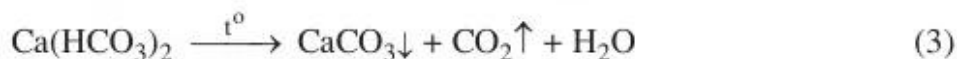
1. a) Canxi cacbua   b) Nhôm cacbua   c) Cacbon tetraflorua
CaC_2	Al_4C_3	CF_4
$\begin{array}{c} -1 \\ \text{C} \end{array}$	$\begin{array}{c} -4 \\ \text{C} \end{array}$	$\begin{array}{c} +4 \\ \text{C} \end{array}$
2. a) Cacbon monooxit cháy được vì CO có tính khử còn CO₂ không cháy được trong oxi vì CO₂ không có tính khử.
- b) Đốt cháy 2 khí : $2\text{H}_2 + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{H}_2\text{O}$
    $2\text{CO} + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{CO}_2$
- Một sản phẩm khí làm lạnh chuyển sang trạng thái lỏng.
Một sản phẩm làm đục nước vôi trong.
3. a) Phân biệt khí CO₂ và O₂
- Bằng phương pháp vật lí :
CO₂ : Dễ hoá lỏng và hoá rắn hơn oxi.
  - Bằng phương pháp hoá học :
    - CO₂ : làm tắt que đóm đang cháy.
    - O₂ : làm que đóm còn than hồng cháy bùng lên.
- b) Phân biệt muối natri cacbonat và natri sunfit.
- Cho 2 muối tác dụng với axit HCl :
- $$\text{Na}_2\text{CO}_3 + 2\text{HCl} \rightarrow 2\text{NaCl} + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2 \uparrow$$
- $$\text{Na}_2\text{SO}_3 + 2\text{HCl} \rightarrow 2\text{NaCl} + \text{H}_2\text{O} + \text{SO}_2 \uparrow$$
- Dẫn sản phẩm khí qua nước brom :
- $$\text{SO}_2 + \text{Br}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{HBr} + \text{H}_2\text{SO}_4$$
- Nước brom bị mất màu.
- CO₂ : không làm mất màu nước brom dư.

4. Theo đầu bài $\frac{70}{28} : \frac{30}{12} = 2,5 : 2,5 = 1 : 1$

Công thức của hợp chất tạo thành sau phản ứng là SiC.

5. C ; B.

Ta có : $n_{\text{Mg}} = \frac{6}{24} = 0,25 \text{ (mol)} ; n_{\text{SiO}_2} = \frac{4,5}{60} = 0,075 \text{ (mol)}$

(1) $\rightarrow$ Mg dư, SiO₂ phản ứng hết. $n_{\text{Mg}}(\text{dư}) = 0,25 - 2 \cdot 0,075 = 0,1 \text{ (mol)}$

(2) $\rightarrow n_{\text{Si}} = \frac{1}{2} n_{\text{Mg}} (\text{dư}) = 0,05 \text{ (mol)}$

(3) $\rightarrow n_{\text{H}_2} = 2n_{\text{Si}} = 2 \times 0,05 = 0,10 \text{ (mol)}$

$V_{\text{H}_2} = 0,10 \times 22,4 = 1,12 \text{ (lít)}$.